

ורה שורמן במירפסת בית-המשפחה בכפר-מל"ל

נתון בסכנה. רק אחרי שנפצע במלחמת-העצמאות הוזדקק בפעם הראשונה בחייו לשרותה של המירפאה בכפר-מל"ל. הוא היה סקרן לראות איך הבניין הזה, שבו ביקרו כל שאר חברי המושב וילדיהם, נראה מבפנים.

את שלא נודד על רקע פוליטי, לבש המרד שני מושפחת שורמן בהדרגה ציביון פוליטי — כמו כל דבר ביישוב של אז.

ב-1933, כאשר הגיעה השינאה בין תנועת-העבודה ובין הרוויזיוניסטים לשיא, בעיקבות רצח חיים ארלור וזרוב, אירעה בכפר-מל"ל שערוריה חסרת-תקדים: בבחי"ר הצביעו שני חברי-המושב בעד ברית-הצוה"ר (הציוני-ניס-הרוויזיוניסטים) של זאב וז'בוטינסקי. היו אלה, כמובן, ורה וסמואל.

בימי הסיון לא הסתיר סמואל שורמן את התנגדותו המחולטת להחלטת הסוכנות היהודית להסגיר את אנשי אצ"ל ולח"י בידי השלטונות הבריטיים.

כאשר התגייס אריק הצעיר להגנה, השביע אותו אביו שיעזוב לא ישתתף בהסגרת יהודים גלויים. אריק קיים את הנדר — וכתו צאה מכך לא הצטרף מעולם לפלמ"ח.

● „אריק נהיה מזה קטן?”

האיבה בין המשפחה ובין שכניה נמשכה עד אחרי מלחמת-העצמאות. אך גם אז לא שכנה לגמרי. כאשר נפטר סמואל, בדצמבר 1956, חודשיים אחרי מיבצעי קדש שבו התבלט אריק כמפקד-חטיבה, וזמן קצר אחרי לידת בנו הבכור של אריק, גור ז"ל, השאיר האב אחריו צוואה מיוחדת-במינה.

במיסמך זה, שעליו חתם שנה קודם לכן, ציווה סמואל כי גופתו לא תעבור בכפר במכונית של המושב, אלא במכוניתו שלו. הוא אסר על חברי-המושב להספיד אותו. בצוואה הרחיב את הדיוור על העוול שהמושב גרם לו ולמשפחתו.

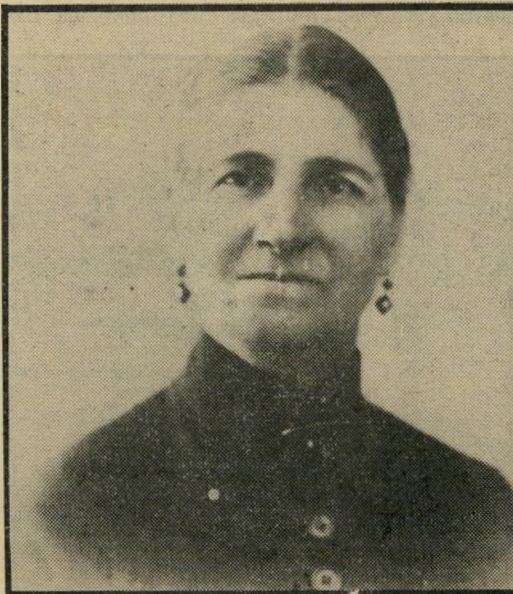
חלקת-הקבר תוכננה עידידי ורה כך שהיא

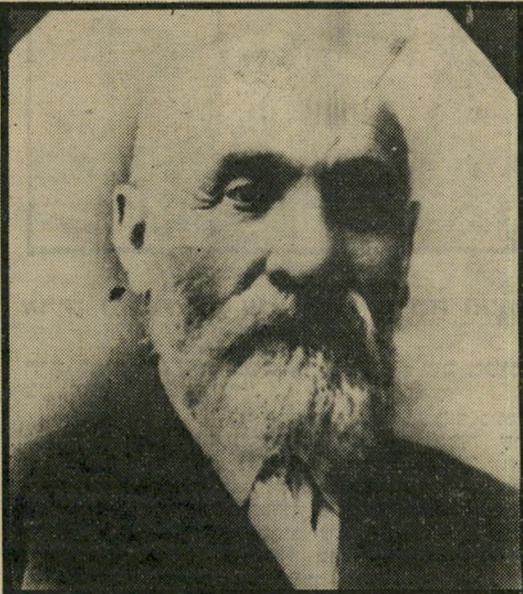
שמואל שורמן (בחליפה) במטע בוונת

לא באותה דרך שבאתי. לא היה לי כוח לרוץ. הלכתי לאט-לאט. כשחזרתי הביתה הייתי מאושרות כשראיתי שהילדים ישנים ושלא קרה להם שום דבר.

משגילו תושבי רמות-השבים וכפר מל"ל כי דיבילו בגדר שלהם והפילו אותה, הועיקו את המיטרה המני-

הסבא והסבתא בברסט-ליטובסק: וגם המילדת של מנחם בגין

טורית. התלוננו כי ערבים התנפלו על השדות והפילו את הגדר. המיטרה חשדה באנשי שבט אבו-קישק הסמוך. עזרו ערבי אחד והאשימו אותו. כל תחנוני והסבריו לא הועילו.

„המצפון שלי” אומרת ורה, „נורא סבל מזה כל השנים שבגללי אסרו ערבי מיסכן. עד היום אני סובלת מכך.”

כאשר שמע סמואל מה עוללה אישתו, הוא נחרר חרדה גדולה. „את מתארת לעצמך מה עשית?” אמר, „איזה פשע עשית? הרי יכניסו אותך לבית-הסוהר!” אבל ורה לא נבהלה. „אין דבר”, אמרה לו, „אבקש שיכניסו את הילדים איתי לכלא.”

מצפונם לא הגיח להם לשמור את הסוד. הם הזמינו את האיש שהקים את הגדר, סיפרו לו בסודיות, אחרי שהשביעו אותו כי לא יגלה לאיש. כי הרס הגדר היה מעשה ידיה להתפאר של ורה. הם השביעו אותו שאם יקים את הגדר מחדש, יקים אותה רק עד קצה החלקה של משפחת שורמן, שהיתה החלקה האחרונה בקרקע שהוקצבה לרמות-השבים. „אני חתכתי את הגדר!” אמרה לו ורה, „ואם תקים אותה עוד פעם, אני אחרוך אותה שוב!”

האיש לא שמר את הבטחתו וגילה את הסוד לזועד הכפר. אנשי הכפר היו הגונים מכדי להלשין על ורה באונו הבריטים.

אבל מרגע זה הוכרזו ורה וסמואל כאוייבים ובכוננים.

חלקתם נשארה מחוץ לקרקע שנמסרה לרמות-השבים, מחוץ לגדר. עד היום מחזיקה ורה שרון בחלקת זקרקע הגדולה ביותר בכפר מל"ל.

משלהם. לא היתה כדוגמתה בשום מקום בארץ-ישראל של אז.

המושב הוא מיסגרת של מישמעת קולקטיבית, המתנהלת על-ידי מוסדותיה הנבחרים. למעשה היתה כפופה או במישמעת-ברזל למוסדות הלאומיים.

אך שני בני-החוג שורמן לא קיבלו מעולם ברות כדשה. הצרות עם השכנים, חברי המושב, החלו כימעת מיום עלייתם של השורמנים לקרקע. היתה זאת, כנראה, אנטיפאטה הדדית ממבט ראשון. הם היו אינטלקטואלים, אקדמאים. קורא-ספרים. בעיני החברים האחרים, שראו את עצמם כ„חלוצים”, הם היו — בצדק או שלא בצדק — כמתנשאים.

הדבר מצא את ביטויו בצורות שונות, בחיי יום-יום. סמואל, האגרונום, היה בעל דיעות משלו על מה שכדאי לגדל ומה לא, בניגוד לכל שאר החברים. כאשר בנו את ביתם, פנו כל בתי המושב אל הכביש. תחוצה את המושבה, ואילו השורמנים החליטו שכדאי לבנות את ביתם מאחורי מטע, כדי שהעצים יגנו עליו מפני אבק הכביש. השכנים ראו בכך, כמובן, סימן מובהק להתנכרות.

הבית נבנה באיחור רב, כי משפחת שורמן השקיעה את כל הכנסותיה הדלות בפיתוח מישקה.

לכסוף היה זה המשק הגדול ביותר כמוי שבו, אך לא היה זה עדיין בית, וגם לא השמל. במשך השנים הפכה הבדלנות של המשפחה כמעט לאיבה. היא היתה באופוזיציה — אופוזיציה של מיש-פחה אחת.

„אמא לא פחדה אף פעם משום דבר”, קבע אריק שרון, „היא היתה מורדת, לוחמת.” ברבות הימים סיירו השניים למכור את תוצרתם בדרכים שנקבעו על-ידי המוסדות. הם מכרו אותה כרצונם. הם הביאו את הסחורה אל הכביש — ושם שמרו עליה עד שבאו לקחתה, פן ישחיתו אותה השכנים.

במשך זמירה היו היחסים כה מתוחים, עד שבני חוג עמדו בפתח חצרם ושמורו עליה בקדישו, בתורנות — יום אחד האב, יום אחד האם.

מלחמה אחרת נגעה לאדמה עצמה. כשעלו על הקרקע, הובטחו לכל מישפחה 75 דונם. במשך הזמן, עם גבור העלייה וההתיישבות, גדרשו ליותר על חלק מהאדמה למען ישובים חדשים — תחילה גיבעת-חן, ולבסוף רמות-השבים, המושב של עלי גרמניה. מישפחת שורמן הצביעה בכל פעם נגד, כשכל שאר חברי-המושב מקבלים, כדבר מובן-מאליו, את תביעות המוסדות ומצי-ביעים בעדן.

כאשר הקימו אנשי רמות-השבים את הגדר סביב נחלתם החדשה, שנלקחה מכפר-מל"ל, החליטה ורה שורמן להתנגד בכוח. זהו סיפור שאין דומה לו בהווי של ארץ-ישראל.

„באותו לילה”, סיפרה ורה, „היה סמואל בעיר ולא בא לישון בבית. זה היה המזל שלי. הוא לא היה מעז לעשות דברים כאלה.”

„אני הייתי יותר מעזה ממנו. הוא בא ממישפחה מיוחסת והיה נפש עדינה ופחד מן המחשבה שיכניסו אותו לבית-סוהר. אני לא.”

„ביום הלכתי לראות את הכרם שלנו וראיתי שהקימו שם גדר כדי לתת אותו לאנשי רמות-השבים העשירים. הם הקימו גדר לתפארת. נעשה לי לא טוב כשראיתי אותה. הסתכלתי בגדר וראיתי שהיא כמו מיתר של כינור. מספיק לחתוך אותה בכמה מקומות, כדי שהיא תיפול כולה. לא היתה לי דרך אחרת.”

בשעת-לילה מאוחרת קמה ורה, נטלה בידיה רובה וזומרה. השאירה את שני ילדיה בצריף ויצאה אל הכרם, מהלך של שני קילומטרים.

„רצתי כמו מטורפת. למה רצתי? לא מפני שמהרתי, אלא מפני שפחדתי. פחדתי מרוב אהבה לילדים שהש-ארתי אותם לבד. רצתי במגפיים עם רובה, באתי לכרם וחתכתי את הגדר בשלושה מקומות. כל הגדר, באורך של שני קילומטרים, נפלה מייד. הייתי צריכה להימלט